

Liselerdeki Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Tutumları ile Gençlik Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi

Ahmet Can Afşin¹

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

¹Yüksek Lisans Öğrencisi;
Aydın Adnan Menderes
Üniversitesi, Aydın, Türkiye

ORCID:

0009-0005-0147-5088

Email:

cma1309271@gmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 29.02.2024

Kabul Tarihi: 21.03.2024

Yayın Tarihi: 27.03.2024

Anahtar Kelimeler:

beden eğitimi
kız öğrenci
liderlik
lise

Özet

Bu çalışma, lise düzeyindeki kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumlarını ve gençlik liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini Aydın İli'ndeki lise düzeyindeki kız öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem, toplamda 456 kişiden oluşmaktadır, bunların 245'i imam hatip lisesi öğrencisi ve 211'i özel lise öğrencisidir. Araştırmada Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği ve Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir ve tanımlayıcı istatistikler ile Bağımsız İki Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon testi gibi analizler uygulanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumlarının ortalamasının üzerinde olduğu ve gençlik liderlik özelliklerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, anne ve baba eğitim durumu ile yöneticilik, başkanlık, kaptanlık deneyimine sahip olmanın grup becerileri ve gençlik liderlik özellikleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Sonuçlar, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine olan tutumları ile gençlik liderlik özellikleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Examination of High School Female Students' Attitudes Towards Physical Education and Sports and Youth Leadership Characteristics

Author Informations

Affiliation:

¹Masters Student; Adnan
Menderes University, Aydın,
Turkey

ORCID:

0009-0005-0147-5088

Email:

cma1309271@gmail.com

Publication Informations

Received: 29.02.2024

Accepted: 21.03.2024

Published: 27.03.2024

Keywords:

Physical education
Female student
Leadership
High school

Abstract

This study aims to examine the attitudes of female high school students towards physical education and sports classes, as well as the relationship with youth leadership qualities. The universe of the research consists of female high school students in Aydın Province. The sample comprises a total of 456 individuals, with 245 students from religious vocational high schools and 211 students from private high schools. The study utilized the Physical Education and Sports Attitude Scale and the Youth Leadership Characteristics Scale. Data analysis was conducted using SPSS 21.0, employing descriptive statistics, Student's t-test, One Way ANOVA, and Pearson Correlation test. The results indicate that the students' attitudes towards physical education and sports classes are above average, while their youth leadership qualities are at a moderate level. Furthermore, a significant relationship was found between parental education levels, leadership experiences, group skills, and youth leadership characteristics. These findings suggest a positive correlation between students' attitudes towards physical education and sports classes and their youth leadership qualities.

1. GİRİŞ

Bireylerin yaşamları boyunca başarılarını etkileyen faktörlerden biri, ilgi duydukları alanları fark ederek bu doğrultuda seçimler yapmalarıdır. Bu nedenle, eğitim sürecinin her aşamasında, öğrencilerin ilgi alanlarının belirlenmesi ve bu amaç doğrultusunda yönlendirilmeleri son derece önemlidir. Okul döneminde, öğrencilerin derslere verdikleri ilgi, akademik başarıyı etkileyen temel faktörlerden biridir. Beden eğitimi ve spor dersine olan ilginin, dersin hedeflerine ulaşmada önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Yapılan birçok bilimsel çalışma, öğrencilerin genel olarak okul ve derslere olan ilgilerinin, beden eğitimi ve spor dersinin, öğrencilerin en çok ilgi duyduğu, severek tercih ettikleri ve olumlu tavır sergiledikleri dersler arasında olduğunu göstermektedir. Bu amaçla yapılan araştırmalarda, öğrencilerin hem beden eğitimi dersinde hem de okul dışındaki fiziksel aktivitelere katılma imkanı sağlamaları nedeniyle, beden eğitimi dersine ilgi duydukları belirlenmiştir (Güllü ve ark., 2016).

Şişko ve Demirhan'a (2000) göre, bir konuda yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olmak, bir bireyi o konuyla ilgili davranışlar sergilemeye yeterli kılabılır. Ancak, birey motive edilmez ve olumlu bir tutum içinde değilse, davranışları gerçekleştirmeye yönelik yeterli eğilimi göstermeyebilir. Bu nedenle, öğrenme-öğretme ortamındaki bireylerin istenilen yönde deneyim kazanması önemlidir. Öğrenciler, okul hayatları boyunca genellikle konulara, öğretmenlere ve sınıf arkadaşlarına olumlu izlenimler bırakırlar. Kurallara uyarlar, diğerleriyle işbirliği yaparlar, saygı gösterirler ve boş zamanlarını yararlı etkinliklerle değerlendirirler.

Günümüzde gençler, hızlı değişim ve dönüşümden etkilenmekte, bireysel ve sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca, kendilerini keşfetme ve yönetme konusunda zorluklar yaşamaktadırlar. Bu zorluklarla başa çıkmak için gençleri geleceğe diğer yeteneklerle hazırlamanın daha da önemli hale geldiği söylenebilir. Bu bağlamda, gençlerde liderlik özelliklerinin bulunması, liderlik kapasitesi oluşturma ve geliştirme önemli olduğu ifade edilebilir. Liderlik kapasitesi oluşturmak ve geliştirmek için yapılan çalışmaların, öğrencilerdeki gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle, gençlik liderlik özelliklerinin farklı ölçme araçlarıyla ortaya konması gerekmektedir. Öğrencilerin liderlik eğitimi alması, kritik bir dönemde farklı becerilerini keşfetmelerine ve bu becerilerini geliştirme ve liderlik davranışını sergileme fırsatı sunar. Özellikle liderlik rollerinin öğretilabileceği fikri, öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklerinin geliştirilmesi için alınabilecek önlemler konusunda önemli bir ön kabul olarak değerlendirilmektedir (Cansoy & Turan, 2016).

Ders içerikleri açısından, bu çalışma, imam hatip ve özel okullarda lise döneminde öğrenim gören kız öğrencilerinin, ekonomik nedenler, toplumsal statü, okudukları sınıf seviyesi, okudukları okul, yetenek, algılama seviyesi, sınıf ortamı ve ders öğretmenin tutumu gibi sebeplerden dolayı beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarını karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma, beden eğitimi ve sporun, bireylerin fiziksel, bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini sağlayan; bilgi, liderlik ve beceri gibi yetenekleri geliştiren ve toplumsallaştıran serbest zamanları değerlendirirken, mücadeleci, azimli, hoşgörülü, paylaşımcı ve istikrarlı gibi önemli kişilik özelliklerini geliştirerek kişilerin günlük sorunlardan uzaklaşmalarını sağlayan bir olgu olduğunu göz önünde bulundurarak, beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları karşılaştırıp açıklamayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarının, imam hatip ve özel liselerde öğrenim gören kız öğrencilerinin beden eğitimi ve spor derslerine çeşitli ve anlamlı sebepler doğrultusunda farklı tutumlar sergilediği düşünülerek, liderlik özellikleri açısından incelenmesine ve tespit edilmesine odaklanmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarının, literatüre katkı sağlayacağı ve ilgili alanlarda yeni araştırmalara ilham vereceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu çalışma, liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını değerlendirmek ve gençlik liderlik özelliklerini incelemek amacıyla tanımlayıcı bir araştırma olarak yapılmıştır. Tanımlayıcı araştırma, hedef kitle üzerinde istatistiksel çıkarımlar yapmak için verileri analiz eder ve kapalı uçlu sorularla gerçekleştirilir. Doğru şekilde kullanıldığında, bu araştırma türü, bir kuruluşun bir yanıtlayan grubuna ve temsil ettikleri popülasyona ilişkin bir unsurun önemini daha iyi tanımlamasına ve ölçmesine yardımcı olabilir (Büyüköztürk, 2019).

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Aydın İli içerisinde bulunan imam hatip ve özel liselerde öğrenim gören kız öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 245 imam hatip lisesi öğrencisi ve 211 özel lise öğrencisi olmak üzere toplamda 456 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması (Ort=15,98±0,92) olarak hesaplanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

Öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını ölçmek için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen ölçek, 12'si olumsuz 12'si olumlu toplamda 24 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 120, en düşük puan ise 24'tür. Ölçek, 5'li Likert (1=Kesinlikle katılmıyorum- 5=Tamamen Katılıyorum) biçiminde derecelendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada tutuma ilişkin ölçekten elde edilen Cronbach Alpha katsayısı 0.72 olarak belirlenmiştir.

2.3.2. Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği

Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği, Cansoy ve Turan (2016) tarafından geliştirilen ve öğrencilerin liderlik özelliklerini değerlendirmek amacıyla kullanılan bir araçtır. Ölçek, 40 ifade içermekte olup, katılımcılar tarafından 5'li Likert ölçeği (1=asla, 2=çok ender, 3=ara sıra, 4=sıklıkla, 5=daima) kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçek, liderlik özelliklerini yedi temel boyutta inceler: mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk. Ölçekten alınabilecek puan 40 ile 200 arasında değişmektedir ve ters maddeler içermez. Ölçeğin tamamına ait Cronbach's Alpha değeri ise 0.92 olarak bulunmuştur. Bu çalışma için Cronbach's Alpha değeri 0.78 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma süreci, belirli dönemlerde planlanan aşamalar doğrultusunda yürütülmüştür. Çalışma, amatör sporcuların özgüven ve sporcu kimliği üzerine odaklanmıştır. Veri toplama sürecinde, alanyazındaki güvenilir ölçekler detaylı bir şekilde kullanılmıştır. Araştırmacılar, ölçeklerin hazırlanması ve katılımcılara uygulanması için özenle zaman aralıklarını planlamıştır. Katılımcıların duygusal ve psikolojik durumlarını etkileyebilecek faktörleri kontrol etmek adına gerekli önlemler (gizlilik, kontrollü ortam, duyarlı sorular) alınmıştır. Elde edilen veriler belirli analiz metodlarıyla incelenmiş ve çeşitli istatistiksel ölçütler kullanılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Bu adımlar, araştırmanın bilimsel temellere dayalı, sağlam ve güvenilir bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır.

2.5. Veri Analizi

Araştırma sürecinde, SPSS 21.00 paket istatistik programı kullanılarak çeşitli istatistiksel analiz yöntemleri uygulanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri, frekans analizi yöntemiyle incelenmiştir. Veri setinin normal dağılıma uygun olup olmadığı, istatistiksel testler aracılığıyla (Shapiro-Wilk veya Kolmogorov-Smirnov) değerlendirilmiştir. Normal dağılım gözlemlendiğinde, bağımsız gruplar arasında karşılaştırmalar için bağımsız gruplar t-testi tercih edilmiştir. İki'den daha fazla grup arasında karşılaştırmalar yapmak için ise ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında, öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutumları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkiyi anlamak ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz yöntemlerinin kullanımıyla elde edilen sonuçların güvenilirliği değerlendirilmiş ve güven aralıkları belirlenmiştir.

2.6. Etik İlkeler

Bu çalışma, yüksek lisans tezinden türetilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirilmesi için Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından (Sayı No: 31906847/050.04.0408; Tarih: 28.02.2022) ve Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından izin alınmıştır. Katılımcı öğrencilerin velilerinden yazılı onamlar alınmıştır, böylece araştırmaya katılım konusunda gerekli bilgilendirme sağlanmış ve katılımın gönüllülük esasına dayandığı vurgulanmıştır.

3. BULGULAR

Günümüzde gençlik liderliği ve spor tutumları üzerine yapılan araştırmalar, gençlerin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, farklı demografik faktörlerin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bulgular bölümünde, katılımcıların okul türü, gelir düzeyi, spor katılımı, kültürel etkinliklere katılım ve liderlik pozisyonları gibi çeşitli faktörlere göre gençlik liderliği ve spor tutumları üzerindeki etkileri sunulmuştur. Bu analiz, gençlerin liderlik özelliklerinin ve spor tutumlarının çeşitli sosyo-ekonomik ve eğitimsel faktörlere nasıl bağlı olduğunu anlamamıza yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Temel Özellikler	<i>n</i>	%
Okul Türü		
İmam Hatip Lisesi	244	53.5
Özel Lise	212	46.5
Aylık Gelir		
Asgari Ücretin Altı	27	5.9
8500-15000	105	23.0
15001-20000	79	17.3
20000 Üzeri	245	53.7
Uğraştığı Spor Dalı		
Var	191	41.9
Yok	265	58.1
Kültürel Etkinliklere Katılma		
Evet	280	61.4
Hayır	176	38.6
Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapma		
Evet	70	15.4
Hayır	386	84.6

Not. *n* = 456

Tablo 1'de, katılımcıların demografik özelliklerine yönelik veriler sunulmaktadır. Katılımcıların okul türüne göre dağılımı incelendiğinde, %53,5'inin İmam Hatip Lisesi'nde, %46,5'inin ise özel liselerde eğitim aldığı belirlenmiştir. Aylık gelir durumuna ilişkin olarak, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%53,7) 20000 TL'nin üzerinde gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Diğer gelir aralıklarına göre dağılımda ise %23,0'unun 8500-15000 TL arası, %17,3'ünün 15001-20000 TL arası ve %5,9'unun ise asgari ücretin altında gelire sahip olduğu saptanmıştır. Katılımcıların uğraştığı spor dalına ilişkin verilere göre, %41,9'unun bir spor dalıyla ilgilendiği, %58,1'inin ise herhangi bir spor dalıyla ilgilenmediği belirlenmiştir. Kültürel etkinliklere katılıp katılmadığına bakıldığında, katılımcıların %61,4'ünün bu etkinliklere katıldığı görülmüştür. Son olarak, katılımcıların yöneticilik, başkanlık veya kaptanlık yapma durumuna ilişkin verilere göre, %15,4'ünün bu tür liderlik pozisyonlarını üstlendiği, %84,6'sının ise bu tür pozisyonlarda bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Okul Türüne Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	İmam Hatip Lisesi (N=244)		Özel Lise (N=212)		t	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma	2.49	0.51	2.47	0.58	0.337	0.737
İletişim Kurabilme	3.00	0.53	3.00	0.51	0.083	0.934
Grup Becerileri	3.13	0.61	2.94	0.58	3.321	0.001*
Güven Duyma ve Güvenilir Olma	4.01	0.80	4.13	0.72	1.165	0.099
Karar Verme Becerileri	3.86	0.87	3.95	0.84	1.057	0.291
Problem Çözme Becerileri	3.89	0.91	4.02	0.78	1.640	0.102
Sorumluluk	3.85	0.86	3.79	0.83	0.758	0.449
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.36	0.39	3.36	0.77	0.082	0.935
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.60	0.77	3.43	0.83	2.230	0.026*

Not. * $p < 0.05$; \bar{x} = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 2'de, İmam Hatip Lisesi ve Özel Lise öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları ölçeklerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Gözlemlenen t ve p değerleri incelendiğinde, İmam Hatip Lisesi öğrencileri ile Özel Lise öğrencileri arasında grup becerileri ($t=3.321$, $p=0.001$) ve beden eğitimi ve spor tutumları ($t=2.230$, $p=0.026$) açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Bu, İmam Hatip Lisesi ve Özel Liselerdeki öğrencilerin bu alanlardaki tutum ve becerilerinin farklılık gösterebileceğini işaret etmektedir. Ancak, diğer özelliklerde (mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk) anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu sonuçlar, öğrencilerin liderlik özellikleri ve spor tutumları açısından okul türlerine göre benzerlik gösterebileceğini göstermektedir.

Tablo 3. Gelir Düzeyine Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	Asgari Ücretin Altı (N=27)		9000-15000 (N=105)		15001-20000 (N=79)		20000 üzeri (N=245)		F	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma	2.54	0.39	2.48	0.51	2.48	0.52	2.47	0.58	0.139	0.937
İletişim Kurabilme	3.16	0.47	3.00	0.53	3.06	0.55	2.96	0.51	1.695	0.167

<i>Grup Becerileri</i>	3.09	0.44	3.07	0.64	3.23	0.62	2.96	0.58	4.085	0.007*
<i>Güven Duyuma ve Güvenilir Olma</i>	3.64	1.00	4.08	0.78	4.00	0.81	4.14	0.70	3.730	0.011*
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.48	1.08	3.91	0.84	3.86	0.95	3.96	0.79	2.731	0.043*
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	3.50	1.04	3.96	0.90	3.86	0.89	4.02	0.78	3.385	0.018*
<i>Sorumluluk</i>	3.45	0.96	3.86	0.91	3.88	0.82	3.83	0.81	1.919	0.126
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.21	0.45	3.38	0.37	3.39	0.43	3.37	0.37	1.508	0.212
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.56	0.75	3.53	0.77	3.65	0.77	3.47	0.83	0.966	0.408

Not. * $p < 0.05$; \bar{x} = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 3, farklı gelir düzeylerine sahip katılımcıların gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumlarını karşılaştırmaktadır. Sonuçlar, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri ve problem çözme becerileri altında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p < 0.05$). Bu, katılımcıların bu özellikler açısından gelir düzeylerine göre farklılık gösterdiğine işaret etmektedir. Ancak, diğer alt boyutlarda (mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, sorumluluk, gençlik liderlik özellikleri ölçeği) ve beden eğitimi ve spor tutumlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu sonuçlar, katılımcıların liderlik özellikleri ve spor tutumları açısından gelir düzeylerine göre belirli beceri alanlarında farklılık gösterebileceğini göstermektedir.

Tablo 4. Spor Katılımına Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	Spor Dalı Olan (N=191)		Spor Dalı Olmayan (N=265)		<i>t</i>	<i>p</i>
	\bar{x}	<i>Ss</i>	\bar{x}	<i>Ss</i>		
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.33	0.50	2.58	0.55	4.865	0.000*
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.01	0.48	2.99	0.55	0.557	0.578
<i>Grup Becerileri</i>	3.19	0.57	2.93	0.60	4.692	0.000*
<i>Güven Duyuma ve Güvenilir Olma</i>	4.07	0.76	4.07	0.77	0.073	0.942
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.98	0.81	3.85	0.88	1.634	0.103
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	4.04	0.82	3.88	0.87	1.936	0.054
<i>Sorumluluk</i>	3.90	0.81	3.77	0.87	1.634	0.103
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.39	0.36	3.34	0.41	1.453	0.147
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.88	0.74	3.27	0.75	8.543	0.000*

Not. * $p < 0.05$; \bar{x} = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 4, spor dalı olan ve olmayan katılımcıların gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerindeki farklılıkları incelemektedir. Mücadele isteği ve hedef koyma ile grup becerileri altındaki karşılaştırmalar istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p < 0.05$). Bu sonuçlar, spor dalı olan katılımcıların daha yüksek mücadele isteği ve grup becerilerine sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği altında yapılan karşılaştırmada da ($p < 0.05$) anlamlı farklılık bulunmuştur, bu da spor dalı olan katılımcıların spor tutumlarının daha olumlu olduğunu işaret etmektedir. Ancak, iletişim kurabilme, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, sorumluluk ve gençlik liderlik özellikleri ölçeği

altında yapılan karşılaştırmalarda anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu bulgular, spor katılımının belirli liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Kültürel Etkinliklere Katılıma Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	Kültürel Etkinliklere Katılan (N=280)		Kültürel Etkinliklere Katılmayan (N=176)		t	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.45	0.55	2.52	0.53	1.201	0.230
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.00	0.53	2.99	0.50	0.367	0.578
<i>Grup Becerileri</i>	3.07	0.63	2.99	0.55	1.434	0.152
<i>Güven Duyma ve Güvenilir Olma</i>	4.17	0.75	3.92	0.76	3.432	0.001*
<i>Karar Verme Becerileri</i>	4.01	0.81	3.73	0.81	3.403	0.001*
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	4.05	0.83	3.78	0.90	3.255	0.001*
<i>Sorumluluk</i>	3.92	0.84	3.66	0.84	3.184	0.002*
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.41	0.40	3.28	0.35	3.520	0.000*
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.60	0.81	3.40	0.77	2.647	0.008*

Not. * $p < 0.05$; \bar{x} = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 5'de, kültürel etkinliklere katılan ve katılmayan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları incelenmiştir. Katılan öğrencilerin güven duyma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk konularında katılmayanlara göre daha yüksek skorlar elde ettiği gözlemlenmiştir ($p < 0.05$). Ayrıca, gençlik liderlik özellikleri ölçeği ve beden eğitimi/spor tutum ölçeği puanlarında da benzer bir eğilim görülmüştür ($p < 0.05$). Bu sonuçlar, kültürel etkinliklere katılmanın gençlik liderlik becerileri ve spor tutumları açısından olumlu bir etkiye sahip olabileceğini işaret etmektedir.

Tablo 6. Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapma Durumuna Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Spor Tutumları

Değişkenler	Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapan (N=280)		Yöneticilik, Başkanlık, Kaptanlık Yapmayan (N=176)		t	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.44	0.62	2.49	0.53	0.573	0.567
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.07	0.62	2.99	0.50	1.190	0.235
<i>Grup Becerileri</i>	3.26	0.72	3.00	0.57	3.312	0.001*
<i>Güven Duyma ve Güvenilir Olma</i>	4.11	0.94	4.06	0.73	0.469	0.639
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.98	0.89	3.89	0.85	0.805	0.421
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	4.05	0.94	3.93	0.84	1.040	0.299
<i>Sorumluluk</i>	3.98	0.96	3.79	0.83	1.707	0.088
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.45	0.51	3.35	0.36	2.038	0.042*
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.72	0.86	3.49	0.79	2.221	0.027*

Not. * $p < 0.05$; \bar{x} = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 6'da, kültürel etkinliklere katılan ve katılmayan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları incelenmiştir. Grup becerileri ve beden eğitimi/spor tutum ölçeği puanlarında katılan öğrencilerin, katılmayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek skorlar elde ettiği tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Ayrıca, gençlik liderlik özellikleri ölçeği puanlarında da benzer bir eğilim görülmüştür ($p < 0.05$). Bu sonuçlar, kültürel etkinliklere katılmanın gençlik liderlik becerileri ve spor tutumları açısından olumlu bir etkiye sahip olabileceğini işaret etmektedir.

Tablo 7. Değişkenler Arasındaki Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

	\bar{x}	Ss.	Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği
<i>Mücadele İsteği ve Hedef Koyma</i>	2.48	0.55	-0,525**
<i>İletişim Kurabilme</i>	3.00	0.52	0,136*
<i>Grup Becerileri</i>	3.04	0.60	0,650**
<i>Güven Duyma ve Güvenilir Olma</i>	4.07	0.76	0,200**
<i>Karar Verme Becerileri</i>	3.90	0.86	0,175**
<i>Problem Çözme Becerileri</i>	3.95	0.85	0,136**
<i>Sorumluluk</i>	3.82	0.85	0,214**
Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği	3.36	0.39	0,264**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	3.52	0.80	-

Not. ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$; \bar{x} = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 7'de, gençlik liderlik özellikleri ve beden eğitimi/spor tutum ölçeği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Korelasyon katsayılarına göre, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği ile grup becerileri ($r=0.650$, $p < 0.01$), gençlik liderlik özellikleri ($r=0.264$, $p < 0.05$) ve sorumluluk ($r=0.214$, $p < 0.05$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği ile iletişim kurabilme arasında da zayıf bir pozitif ilişki saptanmıştır ($r=0.136$, $p < 0.05$). Ancak, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği ile mücadele isteği ve hedef koyma arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0.525$, $p < 0.01$). Bu sonuçlar, beden eğitimi ve spor tutumunun, özellikle grup becerileri, gençlik liderlik özellikleri ve sorumluluk ile ilişkili olduğunu ve mücadele isteği ile ters orantılı olabileceğini göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, imam hatip ve özel liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili tutumları ve gençlik, liderlik özellikleri belirlenmiş ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bulgularımız, bu ilişkinin karmaşık ve çok yönlü olduğunu göstermektedir. Araştırmamızın bulgularını mevcut literatürle karşılaştırdığımızda, benzer ve farklı sonuçlar elde edildiğini gözlemledik.

Bulgularımız, katılımcıların iletişim kurma ve grup çalışması becerileri açısından ortalama düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin akademik başarıları ve sosyal ilişkileri üzerinde olumlu etkiler sağlayabilir. Güven duyma ve güvenilir olma düzeyleri ise yüksektir, bu da gençlerin kendi yeteneklerine ve diğerlerine olan güvenlerini göstermektedir. Ancak, beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puan ortalaması ortalama düzeydedir, bu da gençlerin spor tutumlarının daha fazla desteklenmesi gerektiğini işaret etmektedir. Literatürde yapılan araştırmalar, öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan tutumlarının çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir. Örneğin, Keskin'in (2015) ve Keskin ve ark. (2016) çalışmaları ile Göksel ve Caz'ın (2016) araştırması, ortaokul öğrencilerinin genel olarak beden eğitimi derslerine olumlu bir yaklaşım sergilediğini belirtmektedir. Aynı şekilde, diğer araştırmalar da öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu ortaya koymuştur (Erhan & Tamer, 2009; Hünük ve Demirhan, 2003; Kannan, 2015; Keskin ve ark., 2016). İmam hatip liselerinde

öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının özel okuldakilere göre yüksek olması, sosyal ve kültürel farklılıklar, dersin sevilme durumu ve öğretim yöntemi gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir. Koçluk sisteminin özel liselerde beden eğitimi ve spor derslerine olan etkisi, bu durumu daha da karmaşık hale getirebilir. Devlet okullarında ise koçluk sistemi olmadığı için öğrencilerin spor derslerine olan tutumları farklılık gösterebilir. İmam hatip lisesindeki kız öğrencilerin yüksek tutumlarında cinsiyetin de rol oynayabileceği düşünülmektedir. Özel liselerde öğrenim gören öğrencilerin birebir aldığı branş derslerinin, daha sonra kalabalık sınıflarda gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumlarını olumsuz etkilediği gözlemlenmektedir. Öğrencilerin liderlik özelliklerinin orta düzeyde olması da literatürde benzer çalışmalarla desteklenmektedir. Örneğin, Cansoy ve ark. (2016) ve Güngör ve Yenel'in (2017) çalışmalarında öğrencilerin orta düzeyde liderlik özelliklerine sahip oldukları rapor edilmiştir.

Öncelikle, okul türü ve spor katılımı gibi demografik faktörlerin gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerindeki etkilerini inceledik. İmam Hatip Liseleri ve Özel Liselerdeki öğrenciler arasında grup becerileri ve beden eğitimi/spor tutumları açısından anlamlı farklar bulunmuştur. Bu sonuçlar, öğrencilerin okul türlerine göre liderlik becerileri ve spor tutumları açısından farklılık gösterebileceğini işaret etmektedir. Ayrıca, gençlerin liderlik becerilerini ve spor tutumlarını etkileyen faktörleri daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Örneğin, İmam Hatip Liselerindeki öğrencilerin dini eğitiminin liderlik anlayışlarına ve spor etkinliklerine yaklaşımlarına nasıl yansıtıldığını anlamak, eğitim programlarının daha etkili bir şekilde tasarlanmasına olanak sağlar. Öte yandan, Özel Liselerdeki öğrencilerin sosyoekonomik durumlarının liderlik becerileri ve spor tutumları üzerindeki etkilerini araştırmak, eğitim politikalarının ve kaynakların bu öğrenci grubuna nasıl yönlendirileceği konusunda önemli ipuçları sunar. Bu bulgular, eğitim sistemimizin gençlerin liderlik becerilerini ve spor tutumlarını desteklemek için daha etkili stratejiler geliştirmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, bu sonuçlar, gençlerin potansiyellerini daha iyi değerlendirmek ve onların gelişimlerine katkı sağlamak adına politika yapıcılar ve eğitimciler için önemli bir rehber niteliği taşır. Yapılan literatür taramasında araştırmanın bu bulgusunu destekleyen araştırmaya rastlanmamıştır. Bu durum, araştırmanın orijinal ve literatüre yeni bir katkı sağladığını göstermektedir. Elde edilen bulgular, gençlik liderlik özellikleri ve spor tutumları üzerine etkileyici bir arka plan sunmaktadır. Özellikle, okul türü ve sosyoekonomik faktörler gibi demografik değişkenlerin bu alanlardaki önemli etkilerini vurgulamaktadır.

Gelir düzeyinin gençlerin liderlik özellikleri üzerindeki etkisini incelediğimizde, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri ve problem çözme becerileri açısından anlamlı farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, gençlerin liderlik potansiyellerinin aile gelir düzeyiyle ilişkili olduğunu işaret etmektedir. Gönen (2021) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, gelir düzeyinin liderlik becerilerini artırdığı bulunmuştur. Benzer şekilde, Kurtyemez (2021) tarafından yapılan bir araştırmada da gelir düzeyinin liderlik üzerinde olumlu bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Ancak, bazı araştırmalar liderlik özellikleri ile gelir düzeyi arasında net bir ilişki bulunmadığını öne sürmektedir. Demir ve ark. (2010) ile Cevahircioğlu ve Çakıcı (2022) tarafından yapılan çalışmalarda, gençlerin liderlik becerilerinin gelişiminde gelir düzeyinin belirleyici bir faktör olmadığı vurgulanmıştır. Bu bulgular, liderlik becerilerinin geliştirilmesi için tek bir yaklaşımın yeterli olmayabileceğini göstermektedir. Örneğin, daha yüksek gelir düzeyine sahip ailelerden gelen gençlerin grup çalışması becerileri konusunda daha güçlü oldukları gözlemlenirken, daha düşük gelir düzeyine sahip ailelerden gelen gençlerin güven duyma ve güvenilir olma konularında daha zayıf oldukları saptanmıştır. Bu bulgular, gençlerin liderlik becerilerinin sadece bireysel yeteneklerine değil, aynı zamanda sosyoekonomik arka planlarına da bağlı olduğunu göstermektedir. Dahası, bu sonuçlar gençlerin liderlik becerilerini geliştirmek için müdahale programları tasarlarken sosyoekonomik faktörlerin dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Örneğin, düşük gelir düzeyine sahip gençlere yönelik liderlik becerilerini

güçlendirmeye odaklı destek programları, onların potansiyellerini daha iyi değerlendirmemize ve eşit fırsatlar sağlamamıza yardımcı olabilir. Bu tür müdahaleler, gençlerin liderlik potansiyellerini geliştirmek ve toplumsal eşitsizlikleri azaltmak adına önemli bir adım olabilir. Yapılan literatür taramasında, araştırmanın bu bulgusunu destekleyen spesifik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu noktada, mevcut bulguların literatürdeki boşluğu doldurduğunu ve yeni bir perspektif sunduğunu vurgulayabiliriz. Bulgularımızın, liderlik özelliklerinin gelir düzeyine bağlı olarak nasıl değişebileceği konusunda literatüre yeni bir katkı sağladığını belirtebiliriz. Bu, gelecekte yapılacak araştırmalar için potansiyel bir çalışma alanı olarak öne çıkabilir ve liderlik özellikleri ile sosyoekonomik faktörler arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine anlamak için yeni araştırmalara ilham verebilir.

Spor dalı olan ve olmayan katılımcıları karşılaştırdığımızda, grup becerileri ve beden eğitimi/spor tutumları açısından anlamlı farklar bulunmuştur. Spor dalı olan katılımcıların daha yüksek grup becerilerine ve olumlu spor tutumlarına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, sporun gençlerin liderlik becerileri ve spor tutumları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabileceğini desteklemektedir. Bu sonuçlar, gençlerin spor aktivitelerine katılımının sadece fiziksel sağlık açısından değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik gelişimleri açısından da önemli olduğunu vurgulamaktadır. Sporun grup çalışması becerileri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu göz önüne alındığında, okullarda ve toplumda sporun teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu, gençlerin sosyal etkileşimleri ve liderlik becerilerinin gelişimine katkı sağlayabilir ve gençlerin spor yapmaya teşvik edilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, spor dalı olan ve olmayan katılımcılar arasındaki farklılıkların nedenlerini daha detaylı olarak anlamak önemlidir. Örneğin, sporun katılımcıların grup çalışması becerilerini artırmasının yanı sıra, sporun katılımcılarda olumlu tutumları teşvik etme potansiyeli olduğu düşünülebilir. Bu bağlamda, gelecekte yapılacak çalışmaların, spora katılımın gençlerin liderlik becerileri ve spor tutumları üzerindeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmesi önemlidir. Bu çalışmalar, sporun gençlerin sosyal ve psikolojik gelişimine olan katkısını daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir ve eğitim ve spor politikalarının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynayabilir.

Kültürel etkinliklere katılan ve katılmayan öğrenciler arasında da benzer bir desen gözlenmiştir. Katılan öğrencilerin liderlik becerileri ve spor tutumları açısından daha olumlu bir profil sergilediği tespit edilmiştir. Bu bulgu, kültürel etkinliklere katılımın gençlerin sosyal ve psikolojik gelişimi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabileceğini işaret etmektedir. Bu bulgunun daha derinlemesine anlaşılması için, kültürel etkinliklere katılan öğrencilerin neden daha olumlu liderlik becerileri ve spor tutumlarına sahip olduğunu belirlemek önemlidir. Bu etkilerin altında yatan mekanizmaları anlamak, gelecekteki eğitim politikalarının ve programlarının şekillendirilmesinde faydalı olabilir. Örneğin, kültürel etkinliklere katılımın, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmesine ve grup çalışması yapmasına olanak sağlayabileceği düşünülebilir. Bu beceriler, gençlerin liderlik potansiyellerini ortaya çıkarmalarına ve spor tutumlarını olumlu yönde etkilemelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, kültürel etkinliklere katılmanın öğrencilerin sosyal ağlarını genişletmesi ve farklı kültürel deneyimlerle etkileşimde bulunmaları, kişisel gelişimlerine katkıda bulunabilir. Bu bulgular ışığında, okullarda ve toplumda kültürel etkinliklere katılımın teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Kültürel etkinliklere daha fazla katılımın gençlerin liderlik becerilerini ve spor tutumlarını olumlu yönde etkilemesi muhtemeldir. Bu nedenle, eğitim kurumları ve gençlik organizasyonları, gençlere kültürel etkinliklere katılma fırsatları sunarak, onların sosyal ve kişisel gelişimlerini desteklemelidir.

Son olarak, beden eğitimi ve spor tutumu ile gençlik liderlik özellikleri arasındaki pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin grup becerileri, gençlik liderlik özellikleri ve sorumluluk altında bulunduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, mücadele isteği ve hedef koyma ile beden eğitimi ve spor tutumu arasında negatif bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, liderlik özellikleri ve spor tutumları arasındaki ilişkinin karmaşıklığını vurgulamaktadır. Liderlik özellikleri, gençlerin grup

becerileri ve sorumluluk duygusu gibi alanlarda güçlü oldukları zaman, olumlu bir spor tutumuna sahip olma eğilimindedirler. Ancak, aşırı mücadele isteği ve hedef belirleme, spor tutumunu olumsuz yönde etkileyebilir. Önceki araştırmalar, gençlerin liderlik özellikleri ile spor tutumları arasındaki ilişkiyi desteklemektedir. Örneğin, Akbulut ve Öncü (2021) yaptıkları çalışmada, liderlik stillerinin beden eğitimi yatkınlığı üzerindeki etkisini incelemişler ve liderlik becerilerinin güçlendirilmesinin olumlu bir spor tutumuna katkı sağladığını bulmuşlardır. Benzer şekilde, Çetinöz ve ark. (2021) tarafından yapılan bir çalışmada da, sportmenlik ile liderlik yönelimi arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bulguların derinlemesine anlaşılması ve doğrulanması için, gelecekteki araştırmalarda bu ilişkilerin altında yatan mekanizmaların daha ayrıntılı olarak incelenmesi gerekmektedir. Bu şekilde, gençlerin liderlik özelliklerini geliştirme ve spor tutumlarını destekleme amacıyla daha etkili stratejiler geliştirilebilir.

Bu çalışmanın sınırlamaları ve gelecek araştırmalar için önerileri göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle, çalışmanın kesitsel tasarımı ve örneklemin sınırlı büyüklüğü, sonuçların genelleştirilebilirliğini etkileyebilir. Gelecekteki araştırmalar, uzunlamasına çalışmalarla ve daha büyük örneklem gruplarıyla bu ilişkileri daha derinlemesine incelemelidir. Bu alandaki daha fazla araştırma, gençlerin sağlıklı yaşam tarzlarını teşvik etmek ve liderlik becerilerini geliştirmek için önemlidir.

Öneriler

Özellikle, liderlik becerilerinin ve spor tutumlarının geliştirilmesine odaklanan programlar tasarlanabilir ve uygulanabilir.

Bulgular, spor ve kültürel etkinliklere katılımın gençlerin liderlik becerileri ve spor tutumları üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, okullar ve toplum genelinde spor ve kültürel etkinliklere katılımı teşvik eden politikaların geliştirilmesi önemlidir.

Sosyoekonomik durumun gençlerin liderlik becerileri ve spor tutumları üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, düşük gelir düzeyine sahip gençlere yönelik destek programları oluşturulabilir. Bu programlar, gençlerin liderlik potansiyellerini desteklemeye ve toplumsal eşitsizlikleri azaltmaya yardımcı olabilir.

Öğrencilere okullarda yöneticilik, başkanlık ve kaptanlık gibi roller üstlenebileceği veya akranlarıyla ortak hedef doğrultusunda birlikte çalışabileceği proje ödevleri ve organizasyonların düzenlenebilir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansman

Bu araştırma belirli bir kurum, vakıf veya hibe tarafından finanse edilmemiştir. Finansal destek alınmamıştır.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Ahmet Can Afşin¹* – Yüksek Lisans Öğrencisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Yöneticiliği, Aydın, ORCID No; 0009-0005-0147-5088- cma1309271@gmail.com

Alıntı/Citation: Afşin, A. C. (2024). Liselerdeki kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutumları ile gençlik liderlik özelliklerinin incelenmesi *InnovatioSports Journal*, 2(1), 26-38.

5. KAYNAKLAR

- Akbulut, V., & Öncü, E. (2021). Öğretmen liderlik stiline göre ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi yatınlıklarının incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1), 164-178. <http://doi.org/10.33689/spormetre.770272>
- Büyükoztürk, Ş. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cansoy, R., & Turan, S. (2016). Gençlik liderlik özellikleri ölçeği: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 19-39.
- Cevahircioğlu, B., & Çakıcı, H. A. (2022). Sporcuların karakter özelliklerine göre liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 688-701. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1118583>
- Çetinöz, F., Uygun, O., & Yıldız, K. (2021). Liderlik yönelimi ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 184-197.
- Demir, C., Yılmaz, M. K., & Çevirgen, A. (2010). Liderlik yaklaşımları ve liderlik tarzlarına ilişkin bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 129-152.
- Demirhan, G., & Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor tutum ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Erhan, S. E., & Tamer, K. (2010). Doğu Anadolu Bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 57-66.
- Göksel, A. G., & Caz, Ç. (2016). Anadolu lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9. <https://doi.org/10.22396/sbd.2016.0>
- Gönen, A. B. (2021). Faal hakemlerin liderlik özellikleri ile empati düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayın No. 680241) [Yüksek Lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztasyonar, Y., & Kaplan, B. (2016). Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Güngör, N. B., & Yenel, F. (2017). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin epistemolojik inançları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 39-55.
- Hünük, D., & Demirhan, G. (2003). İlköğretim sekizinci sınıf, lise birinci sınıf ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(4), 175-184.
- Kannan, B. (2015). Attitude of higher secondary students towards physical education. *International Journal of Teacher Educational Research*, 4(1), 19-25.
- Keskin, N., Öncü, E., & Küçük Kılıç, S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000287

- Keskin, Ö. (2015). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi: Sakarya ili örneği (Yayın No. 396098) [Yüksek Lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Kurtyemez, H. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik özellikleri ile başarı yönelimleri arasındaki ilişki: Samsun ili örneği (Yayın No. 667096) [Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Şişko, M., & Demirhan, G. (2000). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23).